

mladimi najdinamičnejši izraz. Enotnosti v kompoziciji sicer ne pozna, pri njem se svet razdeli na tisoč refleksov, ki pa jih veže v enoto napeta stopnjevanost občutja, ki ima nekaj sorodnega z vizionarnostjo ekspresionizma. »Noč na postaji« je tako majhen dogodek, pisatelju pa se je posrečilo odkriti nam njegovo strašno veličino. Mihael Kranjec bo mogoče nekoč dober pripovednik. Ima dar epične zasnove, snov zna razpletati na široko, prav tako je dober risar miljeja, tudi njegov slog je kljub lokalizmom precej gladek, dasi mu seveda še mnogo manjka do popolnosti. Sodim tudi, da bi bil moral »Smehljaj« podati v mnogo krajši in bolj strnjeni podobi.

Med ostalimi je najboljši Jože Kranjc. Njegovo »Pismo s sodnije« je nadarjeno in živahno pisano, moti pa prevelika refleksija in še bolj tendenčni zaključek, ki pokvari umetniški učinek. Refleksija je značilna tudi za Grahorja, ki piše sicer suho, vendarle krepko in ne brez iznajdljivosti. »Naš hlapec Lovro« je kljub temu umetniško nedovršeno delo, zlasti moti prevelika nejasnost in že zunanja, zgolj snovna neurejenost. Nered v organizaciji snovi je značilen tudi za M. Avsenaka, ki pa nam je v prozi simpatičnejši nego v liriki. Njegova »Cerkev sv. Boštjana« razodeva znake neizdelanosti zlasti proti koncu, ki je nemogoč. Toda vse to, se zdi, je bilo posledica napake v zasnovi. Pisatelj je zanimiv prav za prav samo zaradi nekaterih nazorov (ki pa bi jih bolje lahko povedal v eseju). Pripovedovanje gre pri njem vedno vzporedno z idejnimi osnovami spisa in neredko se epični stavek veže z miselno sentenco, ki naj bi nadomestila umetniško verjetnost. Napaka je tako že v tem, da je zgodba le ponazorilo idejnih temeljev, ne pa v sebi utemeljen umetniški organizem. Pa to naj bi še bilo, če bi bilo delo vsaj vsebinsko po svoji tendenci prepričevalno. Tako pa se je estetski napaki pridružilo še to, da je avtor naiven in neprepričevalen tudi kot ideolog. Prvič je njegova ideologija zgrešena z ozirom na milje, na sociološko ozadje spisa — kje pa se morejo kdaj na kmetih vršiti take-le stvari? Razen tega pa je nejasna tudi podoba bolnice v antitezi socialne bede in — zdravja. Zdi se, da je tukaj besedno nasprotje povzročilo miselni nered.

Najmanj nas je prepričal Peter Ko-

v a č. Njegova uvodna pesem je občuten disakord v knjigi. A tudi njegova proza se niti po vsebini niti v načinu pripovedovanja še nikjer ni dvignila nad literarno šablono.

France Vodnik

Neverov-Vuk: Taškent, kruha bogato mesto. Založba »Svobode«, Ljubljana, 1930.

Pisatelj iz nove dobe, ko ruska ideja bratstva doživlja nove oblike. Dostojevskij je v muziku našel pravir človečanstva, Neverovu je muzik top, trdosrčen in živalski, človeštvo je pri boljševiških komisarjih in rdečih funkcionarjih, človečanstvo se je preselilo v državne funkcionarje in urade, kjer ga prej v resnici ni bilo in ga v civiliziranih državah še sedaj ni. — Povest se razvija brez vsega lepotečja in učinkuje z golo predmetnostjo, kakor jo gleda in doživi siromašen deček, ki ob času lakote nastopi dolgo pot iz Rusije v Taškent, da dobi kruha in semena. In vendar je v povesti, ki hoče podati sliko trpke resničnosti, polno umetnosti. Življenje je ujeto v značilnih trenutkih, tako kot ga zna prijeti le stara tradicija, v Rusiji udomačena že od začetka 19. stoletja, da je umetnost v službi življenja, ne razveseljevanja.

Dr. J. Šilc

Dr. Henrik Tuma: Pomen in razvoj alpinizma. Založba »Turistični klub Skala. Tiskala Ljudska tiskarna v Mariboru, 1930.

1.

Na strani 149 Tumove knjige se nahaja sledeče mesto: »Dr. E. Hagenau v svoji razpravi ‚Alpinismus als Element der Kulturgeschichte‘ glede plezalstva navaja, da »plezalstvo kot športno vežbanje estetičnemu uživanju in duhovnemu življenju pušča dovolj prostora, je njegova glavna prednost pred drugimi športi. Vsebuje pa še druga plemenita jedra etične vrednosti: vztrajnost, prisotnost duha, pogum, premagovanje samega sebe prav tam, kjer je najtežje. Požrtvovalnost se pari s priljudnostjo, ošabnost izgine. Kjer človek ob človeku stoji pred nevarnostjo, uči nas skromnosti orjaška sila gorovja. Moderni človek zanaša v prirodo osebnost in nalado. Na nje velikosti, vzvišenosti, veličanstvu, neizprososti in svečanosti se oživlja. Zato je moderni člo-